

Αόρατοι άνθρωποι σε αόρατους τόπους

Τα ξημερώματα της 22^{ης} Σεπτεμβρίου η ελληνική αστυνομία πραγματοποίησε άγρια επιδρομή μέσα στο καταυλισμό των τσιγγάνων στη Νέα Ζωή στον Ασπρόπυργο. Οι δυνάμεις της ΟΠΚΕ τραυμάτισαν κόσμο του καταυλισμού κάνοντας χρήση των γκλομπς, δακρυγόνων και σφαιρών, ενώ κατά την επιδρομή ουσιαστικά διαλύθηκαν σπίτια και αυτοκίνητα, όπως φάνηκε στις εικόνες που κυκλοφόρησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κάποια άτομα από το καταυλισμό μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο, ενώ άλλα συνελήφθησαν. Πρόκειται ξεκάθαρα για μια λογική πογκρόμ, μια επιδρομή στις φτωχογειτονιές των τσιγγάνων, μια καταπάτηση του ασύλου της κατοικίας (κανένα δικαστικό έγγραφο δεν επιδόθηκε, κανένας δικαστικός λειτουργός δεν ήταν εκεί) και κυρίως μια ρατσιστική στοχοποίηση και καταστολή αυτών των ανθρώπων. Το σκηνικό επαναλήφθηκε όλη την εβδομάδα με εκ νέου επιθέσεις στη Νέα Ζωή, στα Νεόκτιστα και σε άλλους καταυλισμούς.

Βέβαια, η είδηση στα κυρίαρχα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν εστίασε σε αυτά. Στα δελτία και στα ρεπορτάζ το κοινό έμαθε κάτι άλλο. Για την ακρίβεια επαναλήφθηκε μια είδηση κονσέρβα που κυριαρχεί στον δημόσιο διάλογο σε αντίστοιχες περιπτώσεις. «Ενημερωθήκαμε» για το άβατο της Δυτικής Αττικής, για παραβατικό γκέτο, για όπλα, ναρκωτικά και ότι άλλο εκστασιάζει το φιλοθεάμον κοινό. Σε συνέχεια, μάλιστα, μιας σειράς από δράσεις παραπληροφόρησης. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το δημοσίευμα του Πρώτου Θέματος [“Έκθεση της ΕΛΑΣ: Το 86% των Ελλήνων που ενεπλάκησαν σε κλοπές και διαρρήξεις το 2022 ήταν Ρομά”](#). Όπως, όμως, σημειώνει η [Εναλλακτική Παρέμβαση - Δικηγορική Ανατροπή σε ανακοίνωσή της](#) στην πραγματικότητα, το δημοσίευμα αφορά το 4% των κλοπών και διαρρήξεων του έτους 2022 και όχι το σύνολό τους. Συνεπώς, ο ορθός τίτλος θα ήταν: “Στο 86% των χαρακτηρισμένων από την αστυνομία ως εγχώριων εγκληματικών ομάδων, που ενεπλάκησαν στο 4% των κλοπών και διαρρήξεων το 2022, συμμετείχαν ΡΟΜΑ”. Αντί για αυτό επιλέγεται ένας τίτλος που αποτελεί τον ορισμό της διασποράς ψευδών ειδήσεων με ρατσιστική στοχοποίηση των κοινοτήτων των Ρομά.

Την ίδια στιγμή γνωστοί δημοσιολόγοι όπως ο κ. Θεοδωρόπουλος, έρχεται να μας μάθει νέες λέξεις και να προσφέρει ιδεολογικό άλλοθι στα πογκρόμ της κυβέρνησης λέγοντας μας ότι η ευθύνη είναι των ίδιων των Ρομά που [«πάσχουν από οικοφοβία»](#). Αλλά στον ίδιο ας απαντήσει ο Γιάννης Σαμπάνης, πατέρας του δολοφονημένου Νίκου που μας λέει [«Αν είναι τόσο ωραία στο Σοφό, ελάτε να ζήσετε κι εσείς εκεί»](#).

Τί είναι όμως η Νέα Ζωή και οι άλλοι καταυλισμοί των τσιγγάνων που τόσο συχνά δέχονται την

αστυνομική καταστολή; Η Νέα Ζωή δεν είναι παρά ο αόρατος τόπος για όλους εμάς. Είναι ο χώρος που διαμένουν αυτοί οι εξίσου αόρατοι άνθρωποι. Οι Ρομά, ως οι «εκτός», οι «άλλοι», οι «ξένοι» και ο τόπος τους ως ο τόπος που δεν ζούμε εμείς, ένας τόπος που βρίσκεται συνήθως στις παρυφές της πόλης, ένας τόπος που θεωρείται υποβαθμισμένος, βρώμικος, ένας τόπος που συνήθως είναι μακριά από κοινωνικές και άλλες υποδομές, ένας τόπος που τελικά είναι εξίσου «εκτός», «άλλος» και «ξένος».

Σε αυτόν τον τόπο θέλω να αναφερθώ. Η καθημερινή ζωή στην πόλη είναι γεμάτη από τυχαίες συναντήσεις, από συναπαντήματα, από αλληλεπιδράσεις και διάδραση. Οι Ρομά όντας συνήθως αποκομμένοι από αυτή την καθημερινότητα της πόλης, είναι αποκομμένοι και από αυτά τα τυχαία συναπαντήματα. Κάτι που σπάνε με την μετακίνησή τους στην πόλη. Έχουμε συνηθίσει να τους βλέπουμε στη λαϊκή, σε μια πλατεία, σε κάποιο νοσοκομείο, σε κάποιους από τους δημόσιους χώρους της πόλης, αλλά πόσο συχνά τους συναντάμε σε μία βραδινή μας έξοδο, σε μία συναυλία, σε ένα εστιατόριο ή σε ένα καφέ; Χωρίς να το γνωρίζουμε ίσως, είμαστε «προστατευμένοι» από αυτούς τους άλλους, τους ξένους, τους εκτός. Και όσο εμείς είμαστε «προστατευμένοι» αυτοί είναι αποκομμένοι και έγκλειστοι στους χώρους που τους «επιτρέπεται» να ζουν και να υπάρχουν. Και αυτοί οι χώροι είναι έκθετοι στην καταστολή, στην αυθαιρεσία του κράτους ενώ συνεχώς κινδυνεύουν με την «ανυπαρξία» τους. Σήμερα μπορεί να υπάρχει ένας καταυλισμός και αύριο να μην υπάρχει. Σήμερα το κράτος μπορεί να επιλέξει ότι οι Ρομά πρέπει να μετακινηθούν προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση γιατί η γη είναι πλέον «φιλέτο» και πρέπει να αξιοποιηθεί.

Εκτός από την καθημερινή ζωή, χώρο και τόπο έχουν και οι οικονομικές και παραγωγικές δραστηριότητες. Οι αναγκαίες λειτουργίες της πόλης εξυπηρετούνται από συγκεκριμένους χώρους και συγκεκριμένους τόπους. Τα σκουπίδια μας κάπου πηγαίνουν, το ρεύμα μας από κάπου έρχεται, τα προϊόντα στα supermarket των γειτονιών μας κάπου αποθηκεύονται. Όσο και αν πάλι δεν το ξέρουμε ή κάνουμε ότι δεν το ξέρουμε, οι πόλεις μας είναι γεμάτες από τόπους εργοστασίων, τόπου φορτηγών, τόπους απορριμμάτων, τόπους με βρωμιά και κίνηση όπου πραγματοποιούνται οι παραγωγικές δραστηριότητες. Τόπους από τους οποίους επίσης είμαστε «προστατευμένοι». Είναι οι λεγόμενες «πίσω αυλές». Εκεί που συγκεντρώνονται άνθρωποι και δραστηριότητες που δεν θέλουμε να βλέπουμε.

Ένας τέτοιος τόπος, ένας αόρατος τόπος, η πιο μεγάλη «πίσω αυλή» της Αθήνας είναι η Νέα Ζωή και ευρύτερα η Δυτική Αττική όπου βρίσκονται πολλοί καταυλισμοί των τσιγγάνων. Αν κάποιος θέλει να μιλήσει για τη Δυτική Αττική ή ακόμα και αν απλώς την επισκεφτεί θα πέσει πάνω σε δύο δραστηριότητες: βιομηχανία και σκουπίδια. Και οι δύο αυτές δραστηριότητες έχουν τους νόμιμους και τους παράνομους κλάδους τους, τις τυπικές και άτυπες δραστηριότητες, τους φανερούς και κρυφούς παίκτες τους. Δεν είναι μόνο «το μνημείο περιβαλλοντικού χάους, αρρώστιας και ανθρώπινης αυτοκτονίας», δηλαδή η χωματερή της Φυλής. Είναι και οι τεράστιες εκτάσεις όπου γίνεται παράνομη απόθεση αποβλήτων, είναι και ο κόλπος της Ελευσίνας που είναι νεκροταφείο πλοίων, είναι τα μεγάλα logistics του Ασπροπύργου, είναι οι «πράσινες» βιομηχανίες που για μείωση

κόστους αποθέτουν νύκτα τα απόβλητά τους (κάπου), είναι η Λίμνη Κουμουνδούρου που για χρόνια λάμβανε μολυσμένα υπόγεια ύδατα.

Σε όλες αυτές τις δραστηριότητες οι Ρομά από αόρατοι γίνονται ορατοί. Είναι αυτοί που τους εκμεταλλεύονται οι βιομηχανίες και όλοι εμείς για να κάνουν την βρώμικη δουλειά που δεν κάνουμε εμείς. Ανακυκλώνουν σκουπίδια, σπάνε μέταλλα, καθαρίζουν περιοχές από προηγούμενες αποθέσεις αποβλήτων, καλλιεργούν φθηνά λαχανικά και λουλούδια που βρίσκουμε πλάι στους επίσημους πάγκους των λαϊκών αγορών, επαναχρησιμοποιούν τα δικά μας απορρίμματα και προσφέρουν μια σειρά από φθηνά προϊόντα στις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις και σε πολλούς απόκληρους. Το παζάρι του Ελαιώνα κάθε Σαββατοκύριακο είναι το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα.

Στη Νέα Ζωή και στους άλλους καταυλισμούς άνθρωποι και σκουπίδια είναι ένα πράγμα. Οι άνθρωποι ζουν δίπλα στα σκουπίδια, μέσα στα σκουπίδια και από τα σκουπίδια. Από τα δικά μας σκουπίδια. Αόρατα δουλεύουν καθημερινά γύρω από αυτά. Και όταν επιθυμούν ή προσπαθούν να βγούν από αυτό τον αόρατο τόπο τους, πολλές φορές εμείς τους ξαναστέλνουμε εκεί. Στο Σοφό όπου ζει η οικογένεια του δολοφονημένου Σαμπάνη δεν έχουν νερό. Ο Δήμος Ασπροπύργου αν και υποχρεούται, δεν το προσφέρει. Στη Νέα Ζωή τα σπίτια καταρρέουν από τις πλημμύρες και τα σκουπίδια. Ο Δήμος τα θεωρεί παράνομες «εγκαταστάσεις» και δεν ασχολείται. Αν υπάρχει εγκληματικότητα στους καταυλισμούς αυτή καταπολεμάται με άρση της γκετοποίησης, με το να δίνονται ευκαιρίες να πηγαίνουν τα παιδιά στο σχολείο, με πρόσβαση στη στέγαση, με ευκαιρίες απασχόλησης. Σίγουρα δεν καταπολεμάται με αστυνομικές επιχειρήσεις, με σπορά ψευδών ειδήσεων, με ρατσισμό.

Ας κλείσω με δύο ερωτήματα. Το πρώτο είναι αν αυτή η «πίσω αυλή» της Αθήνας θα μπορούσε να έχει άλλη μοίρα και όχι αυτή που είχε. Η απάντηση είναι δεν ξέρω. Οι αόρατοι τόποι και οι αόρατοι άνθρωποι είναι τόσο σημαντικοί για το καθεστώς εκμετάλλευσης που ζούμε που θα υπάρχουν και θα δημιουργούνται. Το δεύτερο ερώτημα είναι αν μπορεί τώρα να αλλάξει η μοίρα αυτού του τόπου. Η απάντηση βρίσκεται στον αγώνα από κοινού με τους Ρομά. Ακόμα και η πρόσβαση στο νερό για το Σοφό, κάτι τόσο απλό και αυτονόητο κερδίζεται με αγώνα και εντάσσεται στις όποιες προσπάθειες για πιο δίκαιους τόπους και πιο αλληλέγγυες σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.